

Fylkesmannen i
Hordaland

MVA-RAPPORT 6/2006

**Undersøkelse av kommunal miljøforvaltning
i 5 kommuner i Hordaland**

Forsidebilde: Fra Tysse, Åkrafjorden, Etne kommune
Foto: Miljøvernavdelinga

Ansvarleg institusjon: Fylkesmannen i Hordaland, miljøvernavingdelinga	Rapport nr: MVA-rapport 6/2006
Tittel: Undersøkelse av kommunal miljøforvaltning i 5 kommuner i Hordaland	ISBN-10: 82-8060-056-6 ISBN-13: 978-82-8060—056-1 ISSN: 0804-6387
Forfattar: Miljøvernavingdelinga	Tal sider: 30
Prosjektansvarlege: Kjell Kvingedal, Anniken Friis, Eric Backer-Røed	Dato: 11.12.2006
Samandrag: Kommunalt miljøvernforvaltning i kommunen har forandret seg siden reformen <i>Miljøvern i kommunene (MIK-reformen)</i> startet i 1990. Rapporten beskriver en undersøkelse om frivillig tilsyn på miljøvernområdet i 5 utvalgte kommuner. Målet med prosjektet har vært å se hvordan delegerte miljøvernoppgaver blir tatt opp i den kommunale organisasjon og hvilke effekter delegasjonen har hatt.	
Referanse:	
Emneord: Kommunalt miljøvern, kommunene, delegasjon, tilsyn, miljøoppgaver, systemrevisjon	
<p>Fylkesmannen i Hordaland Miljøvernavingdelinga Postboks 7310 5020 Bergen</p> <p>Tlf: 55 57 22 00, Fax: 55 57 22 01</p> <p>www.fylkesmannen.no/hordaland www.miljostatus.no/hordaland</p>	

Forord

Kommunal miljøvernforvaltning i kommunene har forandret seg betydelig siden reformen *Miljøvern i kommunene* (MIK-reformen) ble satt i verk i 1990. Kommunene hadde den gang hovedsakelig oppgaver inne avløp, avfall og renovasjon, men få forvaltningsoppgaver. Reformen satte i gang en prosess som førte til at kommunen ble stadig viktigere som miljøvernmyndighet. Over noen år er det overført oppgaver innen hele miljøvernsektoren. Utviklingen har ført til at kommunen i dag framstår med betydelig større oppgaver som forvaltere og leverandør av kommunale tjenester på miljøvernområdet enn de gjorde tidligere.

Parallelt med denne utviklingen fikk fylkesmannen tilsynsansvar overfor kommunene gjennom innføring av internkontrollplikt for kommunene (1992). Tilsynsansvaret omfattet tilsyn med kommunen som forurensere, ved å overvåke fysiske miljøkvaliteter knyttet til vann, luft og støy. Det statlige tilsynet ble likevel ikke utviklet til å omfatte alle kommunens ansvarsområder innen miljøvern. Slik sett har staten ikke fanget opp utviklingen eller tatt et overordnet ansvar for dette gjennom tilsynsregimet.

På denne bakgrunn satte Fylkesmannen i Hordaland i gang et prosjekt for å få et bilde av den kommunale miljøvernforvaltningen. Prosjektet ble gjennomført i perioden fra høsten 2004 til høsten 2006, og omfatter gjennomføring av tilsyn i 5 frivillige kommuner. Målet har vært å etterprøve hvordan delegerte miljøvernoppgaver blir tatt opp i den kommunale organisasjon og hvilke effekter dette har hatt.

Metodisk har Fylkesmannen bygd på sin særlige kompetanse innen systemrevisjon. Fylkesmannen i Hordaland har siden 1998 arbeidet bredt for å utvikle og samordne det statlige tilsynet overfor kommuner. Embetet har og bistått andre statlige organ i utviklingsoppgaver og opplæring av personell i bruk av systemrevisjon som tilsynsmetode. Dette gjelder innenfor forvaltningsområder i Helse og sosialdepartementet, Barne- og likestillingsdepartementet, Utdanningsdirektoratet og Utlendingsdirektoratet.

Fylkesmannen legger med dette fram en rapport som omtaler undersøkelsen om kommunal miljøforvaltning i Hordaland. Rapporten beskriver situasjonen for noen utvalgte fagområder innen miljøvernet. Selv om antallet undersøkte kommuner er lavt, ser vi resultatene som representative sammenholdt med den kunnskap vi ellers har. Ut fra erfaringene i prosjektet legger vi og fram flere tilrådinger for å bedre kommunenes fremtidige miljøverninnsett.

Bergen, 11. desember 2006

Svein Alsaker
Fylkesmann

Terje Aasen
Fylkesmiljøvernssjef

Innhold

Forord	- 4 -
Innhold.....	- 5 -
Bakgrunn.....	- 6 -
Metode og ressursbruk	- 8 -
Temavise funn.....	- 9 -
Kommunalt miljøvern	- 9 -
Barnerepresentantordningen.....	- 9 -
Rikspolitiske retningslinjer for barn og unge i arealplanlegging	- 10 -
Friluftsliv	- 10 -
Vilt og fiskeforvaltning	- 10 -
Strandsone og grøntstruktur i by og tettsted.....	- 11 -
Motorferdsel i utmark.....	- 11 -
Forsøpling.....	- 11 -
Landbruksforurensning	- 12 -
Nedgravde oljetanker	- 12 -
Vannforurensning – avløp.....	- 12 -
Oppfølging i kommunene	- 13 -
Oppsummering.....	- 13 -
Tilrådinger basert på konklusjoner fra undersøkelsen.....	- 15 -
Vedlegg	- 17 -
Vedlegg 1	- 18 -
Brev til kommunene med invitasjon til deltaking i prosjektet	- 18 -
Vedlegg 2	- 19 -
Funn fra undersøkte kommuner	- 19 -
Kommune A	- 19 -
Kommune B	- 21 -
Kommune C	- 23 -
Kommune D	- 25 -
Kommune E.....	- 27 -

Bakgrunn

Kommunens rolle som miljøvernmyndighet er endret siden reformen *Miljøvern i kommunene* (MIK-reformen) ble satt i gang i 1990. Kommunen var den gang tillagt enkelte oppaver innen avløp, avfall, friluftsliv, vilt og fisk, men hadde liten grad ansvar for forvaltning av disse fagfeltene. I løpet av perioden fram til i dag har kommunene blitt overført betydelig myndighet fra sentralt nivå, for eksempel innen arealforvaltning, naturvern, friluftsliv, vilt, innlandsfiske og forurensning. Kommunen framstår i dag som en viktig miljøvernmyndighet som ivaretar nasjonale miljømål og er med på å oppfylle internasjonale forpliktelser innenfor en rekke fagfelt, knyttet til for eksempel biologisk mangfold, arealforvaltning og forurensning.

Tilsvarende har kommunene fått overført myndighet og tunge oppgaver på en rekke andre forvaltningsområder og er en viktig aktør for gjennomføring av statlig politikk.

I 1996 avviklet staten ordningen med øremerkete midler til skjøtting av miljøvernoppgaver i kommunene. Midler til miljøvern ble nå lagt inn i rammetilskuddet til kommunene. Mange mener at overførte oppgaver innen miljøvern etter dette er underfinansiert.

Tidligere analyser av MIK-reformen viser at denne reformen først og fremst førte til at kommunen ble aktivisert i lokale miljøutfordringer, det vil si på innsatsområder der innbyggerne lokalt kunne se fordelene av tiltak og engasjement. Erfaringer viser at det kreves systematisk og sentral tilrettelegging dersom kommunene skal ta ansvar for mer overordnede nasjonale eller globale miljøproblemer.

Den desentralisering av politisk styringssystem som har funnet sted i Norge siste ti-år gjør det vanskeligere å gjennomføre direkte regulering og kontroll over kommunene. Dersom staten ønsker at lokale forvaltningsnivå skal ha ansvar for overordnede saksfelt er det derfor nødvendig å legge til rette på en bevisst måte. For eksempel gjennom rammevilkår for kommunene, kontroll eller andre måter som fører til at kommune faktisk vil prioritere å følge en politikk som støtter opp under overordnede mål.

Ett trekk ved utvikling er at mange kommuner har endret styringsstruktur og har organisert seg med 2 ledelsesnivåer (2-nivåmodellen). Denne styringsmodellen kjennetegnes bla. ved at kommunens aktiviteter blir splittet opp i resultatenheter med selvstendig ansvar for drift og budsjett. Noe av årsaken til denne utviklingen er at kommunen har sett det som nødvendig å flate ut organisasjonen for å møte økte forventninger fra staten. Administrasjonen slankes og frigitte resurser overføres direkte til tjenesteproduksjon. En konsekvens av dette kan være en viss svekkelse av kommunens generelle forvaltningskapasitet. 2-nivåmodellen forutsetter god målstyring og etterfølgende kvalitets- og resultatoppfølging.

Et annet trekk ved utviklingen er at det er innført plikt til internkontroll for kommunen innenfor tunge kjerneområder som helse, sosial, barnevern og barnehager. Kommunen er forvalter av regelverket, og kommunens virksomhet innenfor disse områdene blir gjenstand for tilsyn. Fylkesmannen utfører tilsynet som systemrevisjon.

Kommunen har også plikt til internkontroll gjennom HMS-forskriften. Fylkesmannen kan her føre tilsyn med kommunen som eventuell forurensner, men ikke som forvalter av

miljøvernlovgivningen. Kommunal miljøvernforvaltning ellers er ikke gjenstand for tilsyn, og det er heller ingen systematisk etterspørsel av kommunens resultater på miljøvernområdet.

Disse utviklingstrekkene gjorde det interessant for Fylkesmannen å foreta en systematisk undersøkelse av hvordan kommunen totalt sett forvalter miljøvernlovgivningen. Vi stilte spørsmål om hvordan kommunen prioriterer miljøvernoppgaver på bakgrunn av at:

- sentrale myndigheter ikke har systematisk etterspørsel av resultater innen kommunalt miljøvern
- delegerte oppgaver ikke medfører økte økonomiske rammer

Metode og ressursbruk

Undersøkelsen ble gjennomført som systemrevisjon med visse tilpasninger.

En systemrevisjon er en metode for å granske hvordan en organisasjon, i dette tilfelle kommunen, overholder myndighetskrav i form av lover og forskrifter som regulerer virksomheten. Tilsynsmyndigheten; Fylkesmannen, skal sammen med kommunen avklare om kommunens virksomhet planlegges, organiseres, utføres og vedlikeholdes i samsvar med krav i regleverket.

Systemrevisjon er en systematisk undersøkelse av utvalgte tema. Dette gir grunnlag for en mer generell analyse av om kommunenes miljøvernearbeid drives i samsvar med regleverket.

Undersøkelsen gjennomføres ved at tilsynsmyndigheten klarlegger krav og etterspør hvordan disse følges opp i organisasjonen. Partene skal arbeide fram et omforent syn på resultatene fra undersøkelsen. Tilsynet fungerer i praksis som et veiledningsarbeid som motiverer for positive endringsprosesser.

Fem kommuner ble kontaktet 6 – 8 uker i forkant av undersøkelsen. Vi la vekt på å undersøke kommuner som representerte de ulike naturtypene i fylket. Samtidig ønsket vi en viss geografisk spredning og variasjon i størrelse på de utvalgte kommunene. Deltagelsen var frivilling, men alle kommuner som ble spurt sa seg villige til å delta.

Det ble sendt skriftlig invitasjon til de aktuelle kommuner, der Fylkesmannen pekte på noen fagområder som kunne inngå i undersøkelsen (vedlegg 1). Det ble gjennomført et formøte, der temaene for undersøkelsen ble valgt ut. Utvalget ble tilpasset de utfordringene den aktuelle kommune sto overfor. Noen tema er felles for kommunene, mens utvalget av andre tema kan variere noe mellom kommunene. På formøtet møtte kommunen med rådmann og sentrale etatsjefer. Fylkesmannens delegasjon besto av fylkesmiljøvernssjef og 3 medarbeidere som sto for gjennomføringen av selve undersøkelsen.

Deretter fulgte selve undersøkelsen, som ble gjennomført på 1 dag, vanligvis noen uker etter formøtet. Undersøkelsen skjedde gjennom intervju av sentralt plasserte personer i den kommunale organisasjon. Intervjuene varte i 30 – 45 min, og foregikk enkeltvis.

Som forberedelse til undersøkelsen hadde Fylkesmannen konkretisert det aktuelle regelverket og lagt til grunn aktuelle lover og forskrifter. De enkelte bestemmelser ble tolket og operasjonalisert, og brutt ned til handlingsplikter. Innenfor de ulike saksområdene stilte vi spørsmål av denne typen: *Hva gjør kommunen for å oppfylle kravene som bestemmelsen stiller?*

Resultatet av undersøkelsen ble formulert som *funn*. På dette punktet skiller metoden seg fra ordinære systemrevisjoner der funnene kalles *avvik* eller *merknader*. Funnene, både positive og negative, ble deskriptivt formulert. Kommunen ble forelagt funnene i et sluttmøte, der man oppnådde enighet om formuleringene.

Tidsbruken for fylkesmannen var grovt regnet 1 ukeverk pr kommune for hvert av de 3 medarbeidere, inkludert forberedelse og reise.

Temavise funn

Nedenfor følger en samlet beskrivelse av funnene for de enkelte fagområder. I vedlegg 2 framgår funnene slik de er beskrevet for hver av de undersøkte kommunene.

Kommunalt miljøvern

De siste årene har kommunene i stor grad endret seg fra å være samfunnsutvikler til å være produsent av tjenester. Etter at MIK-reformen ble avviklet har de fleste kommunene lagt ned miljøvernstillingen eller lagt ansvaret for miljøvern inn i andre stillinger i kommunen. Parallelt med denne utviklingen har mange kommuner omorganisert seg til flat struktur, noe som har ført til at kontrollspennet fra rådmann/administrasjonssjef til ansvarlig medarbeider innen ulike sektorer i miljøvernet har blitt svært stort. Kommunene har generelt sett nedbygd egen administrasjon. Det har og pågått en utvikling der sentrale oppgaver, særlig innen teknisk sektor, er plassert i egne virksomheter. Kommunene har dermed mistet egen kompetanse.

Produksjon av sektorplaner og overordnede mål innen miljøvernet er avtatt, og kommunene har i praksis mindre styringsverktøy innen fagfeltet enn tilfelle var i tidligere perioder. Miljømål er nå lite synlig i overordnet planer, årsrapporter og lignende.

Delegasjon av nye oppgaver fra sentrale ledd har skjedd over tid, og kommunene har i dag gjennomgående dårlig oversikt over det totale ansvaret som faktisk ligger på det lokale nivå. Ingen kommuner hadde faste rutiner knyttet til overføring av nye oppgaver, som for eksempel gjennomgang av økonomiske og administrative konsekvenser eller delegasjonsvedtak knyttet til overføringen. I praksis ble likevel ansvarsområdet vanligvis plassert i organisasjonen.

Kommunene peker på at staten har vært fraværende når det gjelder opplæringsprogram for de fleste av de undersøkte fagområdene. Det har heller ikke fulgt med økonomiske ressurser til oppgavetildelingen. Kommunene oppfatter derfor ofte denne type delegasjoner som underfinansiert fra statens side. Andre presserende kommunale oppgaver blir derfor prioritert først.

Kommunene pekte på at mangelfull oppfølging av delegert ansvar kan henge sammen med at staten ikke fører kontroll med hvordan oppgaven blir ivaretatt etter delegasjonen.

Kommunens internkontroll har klare mangler i forhold til ytre miljø. Gjennomgående fant vi mangel ved målstyring og avviksregistreing og avviksbehandling.

Kommunene har varierende oppmerksomhet mot kravene i miljøinformasjonsloven. Enkelte kommuner er i gang med å utvikle og vedlikeholde miljøstatus på nettet.

Barnerepresentantordningen

Ingen av de undersøkte kommunene fulgte opp krav til ordningen med barnerepresentant på en tilfredsstillende måte. Barnerepresentanten skal ha et særlig ansvar for å ivareta barns interesser i arealplansaker. De fleste hadde valgt barnerepresentant, men kommunene hadde likevel lite bevissthet rundt de nasjonale kravene knyttet til ordningen. Noen kommuner mangler helt fungerende barnerepresentant uten at det ble reagert på dette. Ingen av

kommunene har utarbeidet egen instruks eller budsjett for barnerepresentantordningen. Utnevnte barnerepresentant har fått lite tilbud om opplæring, og ingen hadde vararepresentant. Flere barnerepresentanter ga uttrykk for at det ikke var mulig å følge opp kravet i Rikspolitiske retningslinjer for barn og unge (RPR) uten at det ble kompensert for tidstapet i den ordinær stillingen de hadde i kommunen.

I de kommunene der barnerepresentanten var mest aktive, ga disse skriftlige innspill i enkelte plansaker, normalt i reguleringsplaner. Barnerepresentanten blir vanligvis ikke trukket inn i arbeidet med kommuneplanen, heller ikke i løpende byggesaker eller dispensasjonssaker. Barnerepresentanten deltar ikke i møter i det faste utvalg for plansaker, til tross for at regelverket setter krav om dette. Dette gjør at barnerepresentanten heller ikke får anledning til å framføre interessene til barn og unge direkte inn i diskusjoner og vedtak i plansakene. I disse kommunene er det grunn til å frykte at barn og unges interesser ikke blir hørt eller vurdert, da oppfølging av ansvarlige voksenpersoner er svak.

Rikspolitiske retningslinjer for barn og unge i arealplanlegging

Ingen av de undersøkte kommunene hadde en bevisst eller systematisk oppfølging av kravene i Rikspolitiske retningslinjer (RPR) for barn og unge. Undersøkelsen avslørte dårlig og til dels mangelfull oppfølging av nasjonale krav, både når det gjelder fysisk utforming, medvirkning og erstatningsareal. Flere kommuner pekte likevel på at de har en rutinemessig og generell oppmerksomhet på barn og unges interesser i arealplansaker.

Ingen av kommunene kunne vise til plansaker eller planprosesser der man aktivt trakk inn barn og unge i medvirkningsprosesser. I en kommune hadde barnerepresentanten kontakt med velforeninger, foreldrenes arbeidsutvalg (FAU) eller administrasjonen på skoler og barnehager i konkrete saker. Vi fant ingen eksempler på at RPR hadde utløst krav om erstatningsareal i forbindelse med omdisponering av areal som har verdi for barn og unge.

Friluftsliv

De undersøkte kommunene hadde en generell bevissthet til sitt ansvar innenfor friluftslivssektoren. De fleste har fokus på enkelte tema, mens andre tema ikke er oppfattet som relevante for kommunen. Medlemskap i friluftsråd gjør at kommuner har mindre fokus på friluftsliv, heller ikke på ansvarsområder som ligger utenfor friluftsrådets mandat.

Alle kommunene reagerer på konkrete henvendelser fra publikum, for eksempel knyttet til allemannsretten, men har likevel begrenset initiativ og målsetting innen sektoren gjennom kommunal planlegging.

Spennvidden i engasjement omfatter følgende saker: kartlegging av badeplasser, utarbeiding av turkart, motorferdsel i utmark, fjerning av utilbørlige stengsler, grunneierorganisering av storvilt og innlandsfiske, fiskekortsalg og tilrettelegging for innlandsfiske. Engasjementet for sjøfiske fra land eller sjørrretvassdrag er begrenset eller fraværende.

Vilt og fiskeforvaltning

Alle spurte kommuner hadde et visst engasjement og innsats innen vilt – og fiskeforvaltning.

Arbeidet med hjorteviltforvaltning omfatter bistand i bestandsplanlegging og driftsplanlegging. Noen steder går arbeidet sent da det i stor grad er avhengig av grunneiernes engasjement og tilslutning. De fleste har tilfredsstillende rutiner knyttet til vedtak om avskyting, skadeskyting etc. Men trolig har de likevel begrenset med reell kunnskap om praksisen faktisk er i overensstemmelse med nasjonale mål i hjorteviltforvaltningen. Det blir ikke ført tilsyn og kontroll fra kommunens side.

I alle undersøkte kommuner blir viltfondet forvaltet i tråd med regelverket.

Kommuner som ble spurt om dette har oversikt over tilgjengelige ettersøkshunder.

Kartlegging av viltområder og naturtyper gjør at kommunene har fått større forutsetninger for å vektlegge hensyn til verdifulle biotoper og naturområde i arealforvaltningen.

Enkelte kommuner deltar i arbeidet med driftsplaner for vassdrag, men har mindre innvirkning på framdriften i arbeidet. Engasjement fra kommunens side bidrar positivt til å få iverksatt tiltak og løsninger.

Strandsone og grøntstruktur i by og tettsted

Administrasjonen i kommunene viser systematisk til det nasjonale strandsonevernet og hensynet til allmennheten i dispensasjons- og plansaker. Dette fører likevel ikke til at disse hensynene faktisk har gjennomslagskraft i vedtakene.

Ingen av de undersøkte kommunene har gjennomført registrering av viktige friluftsområder, som grøntdrag i nærmiljø knyttet til boliger, skoler eller barnehager.

Motorferdsel i utmark

Kommunene registrer økende problem med ulovlig motorferdsel i utmark, knyttet til både snøscooter og terrengkjøretøy (ATV). De uttrykker behov for innskjerping av egen håndheving av lovverket, gjennom mer presise løyver, fastsettelse av vilkår, evt lokale forskrifter. Informasjonsbehovet er stort.

Ingen av kommunene har tilsyn med praksis knyttet til motorferdsel i utmark.

Forsøpling

En av kommunene hadde arbeidet systematisk med oppryddingsaksjoner og ryddet i over 250 ulovlige fyllplasser, små og store. Her ble deler av avfallsgebyret benyttet fram til 2002. Etter den tid er det benyttet noen kommunale midler på oppryddingsaksjoner

For de andre kommunene begrenses innsatsen til å følge opp henvendelser fra publikum.

Ingen av kommunene driver systematisk tilsyn med forsøplingssituasjonen. En kommune registrerer et økende problem med forsøpling knyttet til bygge- og riveavfall.

Kommunene etterlyser bedre opplæring i bruk av forurensningslovens bestemmelser om forsøpling og virkemiddelapparatet rundt dette.

Landbruksforurensning

Ingen av kommunene har fastsatt miljømål som styrende for arbeidet med landbruksforurensning.

En kommune har knyttet arbeidet med landbruksforurensningen til 5%-kontrollen de er pålagt fra Landbruks- (og mat)departementet. Fra og med 2004 kan kommunen avkorte produksjonstillegget dersom miljøkravene ikke følges. Fylkesmannen er ikke kjent med at det har vært gjort.

Kommunene fører ikke systematisk tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen som følge av landbruket.

Nedgravde oljetanker

Ansvar for dette feltet ble delegert til kommunene i 1997. Delegeringen var avgrenset til nedgravde oljetanker over 3200 liter og forskriften kunne tolkes slik at den krevde eget vedtak i kommunen for å trå i kraft.

Ingen av kommunene hadde oversikt over nedgravde oljetanker og tilstanden til disse. I ett tilfelle utløste undersøkelsen at ansvaret ble plassert hos brannsjefen.

Undersøkelsen gir grunnlag for å anta at det gjenstår en god del arbeid på dette feltet, trolig i de fleste kommuner i fylket, både for å få en oppdatert oversikt over antall og tilstand og å koble dette til det andre tilsynsarbeidet som brannvesenet driver.

Vannforurensning – avløp

I undersøkte kommuner var utbyggings- og driftsoppgavene på avløpssektoren overført til egne selskap. For disse kommunene har dette ført til større utbyggingsaktivitet på sektoren.

Kommunene utnytter ikke mulighetene til å innhente avløpsgebyr til tilsynsarbeid. Det drives ikke tilsyn med kvaliteten på avløpsanlegg i spredt bebyggelse, med unntak av selve slamavskilleren som kontrolleres ved tømning.

Oppfølging i kommunene

Oppfølging av funnene har vært noe ulik i kommunene. Tilbakemeldingene viser at revisjonen har ført til diskusjoner innad i organisasjonen, og ført til endrete rutiner der man har sett grunn til å justere disse som følge fremlagte funn. Enkelte punkter er ikke likevel fulgt opp.

Flere av kommuner har lagt fram funnene til orientering i formannskap eller kommunestyre, men ingen har lagt fram resultatet fra undersøkelsen til samlet politisk behandling av kommunens totale innsats på miljøområdet.

Oppsummering

Delegering av oppgaver fra staten gjennomføres på ulik måte

Delegering av statlig myndighet til kommunalt nivå skjer på ulik måte i ulike statlige organ. Det er store variasjoner i graden av opplæring og informasjon. Statlige forventinger knyttet til oppfølging av delegerede oppgaver kommuniseres på ulik måte. Kommunenes oppfølging og engasjement ser ut til å variere, blant annet ut fra omfanget av innsats staten nedlegger i forbindelse med delegeringen.

Dette kan illustreres ved eksempelet Miljøinformasjonsloven, som trådte i kraft i 2004. Loven forutsetter kommunal medvirkning, men dette var lite kjent i de undersøkte kommunene. Det er grunn til å anta at dette skyldes utydelig eller begrenset informasjon om forventet oppfølging av loven.

To-nivå modell for kommunal organisering vanskeliggjør delegering og oppfølging av delegerede oppgaver

To-nivå modellen splitter den kommunale aktiviteten opp i ulike resultatenhetsområder som hver for seg har et selvstendig budsjettansvar. Dette bidrar til at ansvaret for delegerede oppgaver, der det ikke følger med økonomiske ressurser, ikke blir fordelt videre i den kommunale organisasjon. Selv om kommunen erkjenner ansvaret for saksområdet blir ikke oppgavene fulgt opp i resultatenhetene.

Vi så eksempler på dette i undersøkelsen, bl.a. for forskrift om nedgravde oljetanker og innen det generelle tilsynsansvaret på forurensingsfeltet.

Tilsyn utløser lokal innsats på miljøvernområdet

Flere kommuner i undersøkelsen medgir at tilsyn er et ekstra insitament for innsats. I den kommunale prioriteringen blir tilsynsområder tilgodesett. Det ble pekt på at tilsyn vil løfte miljøvernområdet og gi området økt status i den kommunale forvaltningen. Innføring av tilsyn vil derfor kunne utløse lokal innsats på miljøvernområdet.

Miljøvernkompetansen og miljøverninnsatsen er redusert

Reformen *Miljøvern i kommunene* (MIK) førte til markert økning av kommunal miljøvernekompetanse. Kommunene bekrefter at denne kompetansen gradvis er nedtrappet eller lagt ned etter avsluttet reformperiode. Dette har ført til at miljøverninnsatsen i kommunene i dag er lavere nå enn den var for ti år siden. Kommunene er nå i mindre grad selvstendig pådriver og initiativtaker til innsats innen miljøvernet, men avgrenser seg til å agere når publikum krever det eller det oppstår en akutt situasjon.

I undersøkelsen fant vi eksempler på at kommunens manglende kompetanse gjorde det problematisk å forvalte regelverket. Som eksempel kan vi vise til at enkelte kommuner ikke ville bruke forurensningslovens bestemmelser om opprydning da de fryktet risikoen for bli pålagt saksomkostninger for saksbehandlingsfeil i en eventuell rettsak.

Kunnskap om kommunenes miljøansvar kan bedres

Kommunene er i liten grad bevisst at ansvaret for oppfølging av mange nasjonale eller internasjonale miljømål i dag er lagt til kommunene. Ingen av de undersøkte kommunene ga uttrykk for at de hadde oversikt over hvilke miljøoppgaver kommunen har ansvar for. Dette gjaldt både på nivå til rådmann/administrasjonssjef og etatssjefer. De færreste kommuner i undersøkelsen hadde nedfelt miljømål i kommunal planer. Det ble derfor heller ikke etterspurt resultater internt i kommunen, gjennom årsmeldinger eller andre rapporter.

Tilsyn er godt egnet som grunnlag for dialog med kommunene

Framgangsmåten som bli brukt i dette prosjektet førte til konstruktiv dialog med kommunen. Kommunen fikk anledning til å vise konkret hvordan miljøvernarbeidet drives og hvor forbedringsområder er å finne. Kommunen og Fylkesmannen oppnådde felles forståelse av hvordan kommunen håndterer de undersøkte tema, noe som gjør det lettere å finne tiltak for å rette på situasjonen. Kommunene ga entydig positiv tilbakemeldingen på bruk av tilsynsmetoden på miljøvernfeltet.

Tilrådingar basert på konklusjoner fra undersøkelsen

Med bakgrunn i funnene og oppsummeringene i denne undersøkelsen foreslår Fylkesmannen i Hordaland følgende;

- Som et ledd i å sikre gjennomføring av nasjonal miljøvernpolitikk, bør det innføres tilsyn med kommunen som forvalter av miljøvernlovgivningen. For at kommunen skal kunne sikre og dokumentere overholdelse av regelverket, bør det innføres plikt til internkontroll. Tilsynet må utføres innenfor rammen for statlig tilsyn med kommunesektoren, jf Ot.prp. nr. 97 (2005-2006).
- Det bør etableres en enhetlig praksis ved delegasjon av myndighet gjennom informasjon og aktuelle opplæringsprogram.
- Det bør etableres et opplæringsprogram for kommunalt miljøvern, rettet mot nasjonalt, regionalt og lokalt nivå. Formålet er å dekke opp et etterslep på opplæring og kompetansebygging innen kommunalt miljøvern slik vi finner i dag.
- Det utføres et pilotprosjekt innen kommunal arealforvaltning. Formålet er å undersøke hvordan kommunene sikrer at de nødvendige hensyn blir tatt med i vurderingene etter plan- og bygningsloven. Prosjektet forutsetter å benytte systemrevisjon som metode for å undersøke hvordan den kommunale prosess innen arealforvaltning og øvrig naturforvaltning organiseres.

Fylkesmannen i
Hordaland

Vedlegg

Vedlegg 1

Brev til kommunene med invitasjon til deltaking i prosjektet

..... kommune

Kommunen som miljøvernmyndighet - invitasjon til møte

Viser til samtale mellom rådmannen og fylkesmiljøvernssjef Terje Aasen.

Kommunal miljøvernforvaltning har forandret seg siden reformen *Miljøvern i kommunene* ble satt i verk i 1990. Kommunene hadde den gang oppgaver innen områder som avløp, avfall, friluftsliv, vilt og fiskeforvaltning, men få forvaltningsoppgaver. Siden reformen ble satt i gang har det pågått en prosess som har medført at kommunen er blitt en stadig viktigere miljøvernmyndighet. Det er overført betydelige oppgaver innen naturforvaltning, biologisk mangfold, friluftsliv, vilt, vassdragsforvaltning, innlandsfiske og forurensning.

Utviklingen har gjort at kommunen i dag framstår både som forvaltere og leverandør av kommunale tjenester på miljøvernområdet. Samtidig skal kommunen ivareta nasjonale miljømål innen miljøvernområdet, ikke minst gjennom arealforvaltningen.

Fylkesmannen har som ambisjon å gjennomføre et prosjekt som skal undersøke hvordan kommunene ivaretar ansvaret som delegering av myndighet innebærer. Undersøkelsen vil foregå i utvalgte kommuner som velges på bakgrunn av beliggenhet og størrelse. Konkret vil vi undersøke kommunens forvaltning av enkelte av følgende områder:

- Ivaretagelse av barn og unges interesser i plansaker
- Forsøpling
- Friluftsliv
- Naturforvaltning – biologisk mangfold
- Vassdragsforvaltning
- Viltforvaltning
- Vannforurensning
- Miljøinformasjon

Undersøkelsen vil foregå i form av et dialogbasert tilsyn utført som systemrevisjon. Resultatene vil ikke bli offentliggjort på en slik måte at den enkelte kommune kan identifiseres. Resultatene skal brukes både i dialogen fylkesmannen har med sentrale myndigheter og som bakgrunn for samarbeid med kommunene.

Fylkesmannen ønsker å utdype prosjektet i møte med kommunen på kommunehuset. I møtet vil vi fastsette tema og tidspunkt for undersøkelsen.

Fra vår side vil foruten fylkesmiljøvernssjef Terje Aasen også seksjonssjef Kjell Kvingedal, rådgiver Anniken Friis og rådgiver Eric Backer-Røed delta.

Med hilsen

Terje Aasen e.f.
Fylkesmiljøvernssjef

Kjell Kvingedal
Seksjonssjef

Vedlegg 2

Funn fra undersøkte kommuner

Kommune A

Kommunalt miljøvern

Kommunen sin rolle er i de senere år endret fra å være en samfunnsutvikler til i større grad å være produsent av tjenester. Etter at stillingen som miljøvernleder ble lagt ned blir kommunalt miljøvern ivaretatt når det etterspørres fra innbyggerne. Miljøvernarbeidet er ikke forankret i overordnede mål i kommunen.

Miljøkonsekvenser er tema i saksbehandlingssystemet i saker kommunen behandler.

Kommunen har ikke samlet oversikt over hvilke oppgaver og myndighet som er delegert på miljøområdet. Kommunen har ingen praksis for å gjennomgå administrative konsekvenser ved nye delegerte miljøoppgaver.

Staten er ikke tydelig nok ved delegering av oppgaver og myndighet til kommunene. Opplæring og rådgiving til kommunen blir i stor grad utelatt.

Kommunen nedprioriterer områder der det ikke blir ført tilsyn fra statens side og der miljøkompetanse ikke etterspørres.

Kommunen følger ikke opp handlingsplikten i Miljøinformasjonsloven.

Forsøpling

Kommunen følger opp konkrete forsøplingsaker. En sak er politianmeldt. Opprydningsaksjoner blir satt i verk i samarbeid med private organisasjoner og skoleverket.

Tidsplanen ga ikke tid til å gå dypere inn i dette temaet.

Viltforvaltning

Arbeidet med bestandsplaner er i gang og det foreligger mål og tidsplan for gjennomføring av bestandsplanlegging for hele kommunen. Kommunen har en stor hjortebestand og innbyggerne etterspør en klar forvaltning på dette området.

Kommunen praktiserer tildeling av frie dyr i de vald som har ferdige driftsplaner. I andre vald praktiseres retta avskyting, med noen uttak. Kommunen får inn både muntlig og skriftlige søknader om skadefelling. Vedtak gjøres skriftlig. Skadefelling går på kvoten.

Bruken av viltfondsmidler går til lokal viltforvaltning.

Kommunen har tilgang til godkjente ettersøkshunder, basert på lister fra DN.

Kommunen har anmeldt et tilfelle av ulovlig jakt til lensmannen.

Friluftsliv og innlandsfiske

Kommunen er medlem av interkommunalt friluftsråd, der det blir arbeidet med tilrettelegging for friluftsliv i kommunen.

Kommunen driver ingen aktiv forvaltning innenfor innlandsfiske.

Nedgravde oljetanker

Ansvar for dette feltet ble delegert til kommunen i 1997. Kommunen har ingen oppdatert oversikt over antall og tilstand på nedgravde oljetanker. Ansvar er nå overført til brannvesenet som vil gjennomføre kravene i forskriften ved at tilsyn med nedgravde oljetanker koples til den kommunale feietjenesten. Kommunen forventer at kravene i forskriften blir håndhevet i løpet av to år.

Barnerepresentanten og barn og unges medvirking i planprosesser

Kommunen har i praksis ikke hatt barnerepresentant de siste to årene.

Ordringen vil bli reetablert fra årsskiftet.

Kommunen vurderer hensynet til barn og unge i plansaker, men følger ikke opp *Rikspolitiske retningslinjer for barn og unge* når det gjelder krav til medvirking i planprosesser. Barnerepresentanten har ikke gjennomgått opplæring i plan- og bygningsloven.

Kommune B

Kommunalt miljøvern

Overordnede miljømål fremgår i kommuneplanen og tematiske handlingsplaner.

Forvaltningsansvar er i flere tilfeller ikke delegert fra rådmann til utførende avdeling, men i praksis er ansvaret plassert.

Kommunen vurderer ikke hvilke økonomiske og administrative konsekvenser delegering av nye miljøoppgaver innebærer. Delegering av nye oppgaver fra staten er underfinansiert.

Kommunen har en opplæringsplan, men denne gjeldende plan omfatter ikke miljøtema.

Kommunen har gjennomført opplæring av kommunepolitikere innen aktuelle miljøtema.

Det kommunale miljøarbeidet er lite synlig i årsrapport og annen rapportering.

Kommunen oppfyller i hovedsak handlingsplikten i Miljøinformasjonsloven

Bestemmelsene i *Forskrift om nedgravde oljetanker* er ikke fulgt opp av kommunen.

Landbruksforurensning

Landbruksplanen for kommunen inneholder ikke operasjonaliserte miljømål knyttet til landbruksforurensning.

Kommunen fører tilsyn med landbruksforurensning på om lag 30 bruk årlig ved 5%-kontrollen knyttet til tilskuddforvaltningen. Fra og med i år kan kommunen avkorte produksjonstillegget dersom miljøkravene ikke følges. Miljøkravene som sjekkes omfatter både silosaft, gjødsel, melkerom, avfallshåndtering, sprøytemidler og oppbevaring av drivstoff. Kommunen fører ikke systematisk tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen som følge av landbruket.

Henvendelser fra publikum om landbruksforurensning blir fulgt opp. Det er i år gitt assistanse til politiet ved en anmeldelse om gjødsel forurensning.

Forsøpling

Kommunen har siden 1990 gjennomført årlige oppryddingsaksjoner mot ulovlige fyllinger og forsøpling. Over 250 ulovlige plasser er ryddet.

Kommunen benyttet fram til 2002 midler fra avfallsgebyret til dette arbeidet. Det er brukt kommunale midler til oppryddingsaksjoner de 2 siste årene. Det er nylig ryddet opp i bilvrak både generelt og i en spesiell sak.

Kommunen fører i dag ikke systematisk tilsyn med den alminnelige miljøsituasjonen innen forsøpling, men en del saker fanges opp gjennom den kommunale virksomheten. Henvendelser fra publikum blir fulgt opp.

Motorferdsel i utmark

Kommunen har praktisert 5-årige tillatelser etter lov og forskrift. Oppfølging av motorferdselloven vil bli strammet inn i ved fornyelse av løyvene. Det er generelt registrert økt ulovlig kjøring. Kommunen har vedtatt en lokal forskrift som regulerer motorferdsel knyttet til vassdrag.

Det arbeides med å utforme en kommunal informasjonsbrosjyre i samarbeid med fylkesmannen.

Kommunen fører ikke eget tilsyn.

Viltforvaltning

Intensjonen i hjorteviltforskriften følges opp av kommunen. Kommunen gir bistand til grunneiere i arbeidet med bestandsplanlegging for hjortevilt.

Det gjøres skriftlige vedtak uten parafering.

Det kommunale viltfondet styres av vedtekter og eget styre. Midlene brukes ikke kun til tiltak for det jaktbare viltet, men også for å styrke kunnskapen om annet vilt i tråd med forskriften.

Barnerepresentanten og barn og unges medvirkning i plansaker

Avdelingsleder for bygg- og eiendomsavdelingen i kommunen er barnerepresentant. Barnerepresentanten gir innspill til oppstartsmelding og høringsfase i reguleringsplaner, men deltok ikke i den overordnede kommuneplanleggingen ved siste revisjon. Barnerepresentanten er aktiv når det gjelder å sikre lekearealer i reguleringssaker.

Ordringen med barnerepresentant i kommunen fungerer i hovedsak etter intensjonen, men vi vil likevel kommentere noen forhold.

Barnerepresentanten kalles ikke inn og møter ikke i det faste planutvalget. Det iverksettes ikke planprosesser slik at unge selv deltar, men barnerepresentanten er aktiv overfor skolesektoren. Dispensasjonssaker og byggesaker behandles ikke av barnerepresentanten.

Ved omdisponering av viktige arealer for barn og unge, kan det forekomme at kommunen ikke erstatter disse fullverdig.

Kommune C

Organisering av kommunalt miljøvern

Kommunalt miljøvern er i hovedsak lagt til avdeling for arealbruk. Da miljøvernlederstillingen opphørte ble oppgavene lagt til landbrukssjefen. Den administrative ressursbruken innen landbruk og teknisk sektor er redusert de senere år.

Kommunen tar aktivt tak i henvendelser fra publikum innen forsøpling, og vannforurensning fra kloakk og landbruk. Kommunen fører ikke av eget tiltak tilsyn med miljøtilstanden innen landbruket, i spredt bebyggelse og overfor nedgravde oljetanker.

Kommunen opplyser at de vil foreta en gjennomgang av kommunale miljøvernoppgaver etter at landbruk er overført til avdeling for arealbruk. Oversikten over kommunale miljøvernoppgaver er mangelfullt formidlet fra staten sin side.

Overføring av nye miljøvernoppgaver krever at kommunen plasserer forvaltningsansvaret. Undersøkelsen viser at kommunen ikke har noen fast praksis for å vurdere administrative og økonomiske konsekvenser ved overføring av nye miljøvernoppgaver.

Sentral opplæring rettet mot kommunen i bruk av forurensingsloven etterlyses.

Resultater av kommunalt miljøvern etterspørres i dag ikke fra staten sin side. Kommunen erkjenner at tilsyn fra statlige organ gir økt kvalitet både for kommunal tjenesteproduksjon og forvaltningsarbeid.

Barnerepresentanten og barn og unges medvirkning

Ordningen med barnerepresentant fungerer ikke i samsvar med RPR for barn og unge. Oppgavene er lagt til helsesøster i kommunen uten at det er kompensert for hennes ordinære arbeid. Det foreligger ingen instruks for stillingen.

Kommunen har ikke organisert arbeidet med plansaker godt nok i forhold til kravet om at barn og unges interesser skal synliggjøres.

Barnerepresentanten har ikke fått opplæring i plan- og bygningsloven.

Barnerepresentantens rolle synes å være lite kjent. Dispensasjonssaker blir ikke vurdert av barnerepresentanten.

Sammenhengen mellom forebyggende helse-, skole og arealforvaltning vektlegges i kommunen.

Vannforurensning

Arbeidet med vannforurensning styres etter hovedplan avløp. Utbyggings- og driftsoppgavene innen vann og avløp er overført til eget vann- og avfallsselskap eid av kommunen. Dette har ført til en økt aktivitet på dette området.

Den administrative forvaltningskapasiteten knyttet til byggesaker, tilknytningssaker og forensningssaker har ikke blitt tilsvarende styrket. Det er i dag et misforhold mellom antall byggesaker, teknisk tjenesteproduksjon og forvaltningskapasiteten på området.

Kommunen har ikke utarbeidet lokal forskrift for utslipp utenom offentlig avløpsnett, og driver ikke tilsyn med kvaliteten på disse avløpsanleggene. Ved tømming av slamavskillere registreres kvaliteten på slamavskilleren, men ikke på selve avløpsanlegget. Lokal forskrift vil bli utarbeidet i løpet av 2005.

Forsøpling

Kommunen har den siste tiden arbeidet aktivt for å få fjernet 2 skipsvrak. Sanksjonsmidlene i forensningsloven har så langt ikke vært benyttet.

Henvendelser fra publikum om ulovlig avfallshåndtering blir fulgt opp og bilvrak er fjernet for kommunens regning. Det er registrert et økende forsøplingsproblem knyttet til entreprenørtipper og riggområder.

Viltforvaltning

Arbeidet med kartlegging av naturtyper og viltområder har påvirket arealforvaltningen.

Naturbruksutvalget har formulert mål for hjorteviltforvaltning.

Kommunen arbeider for flest mulig storvild og for å få på plass bestandsplaner.

Bruken av viltfondet er i styrt av Naturbruksutvalget og er i samsvar med regelverket.

Friluftsliv

Medlemskapet i interkommunalt friluftsråd er viktig for å ivareta oppgaver innen friluftsliv.

Kommunen har registrert og kartlagt viktige friluftsområder gjennom temakart (badeplasser) og turkart.

Kommunen tar opp saker som gjelder allemannsretten og utilbørlige stengsler.

Kommunen har vært aktiv for å få i stand grunneierorganisering av innlandsfiske og felles fiskekortsalg for allmennheten. Sjøørretvassdrag er ikke kartlagt.

Nedgravde oljetanker

Forvaltningsansvaret for *Forskrift om nedgravde oljetanker* er ikke plassert i kommunen.

Kommunen har ikke tatt stilling til hvor forskriften skal gjelde eller om forskriften også skal gjelde oljetanker mindre enn 3200 liter.

Kommunen har sikret seg en kundeliste fra en tidligere leverandører av oljeprodukter, men har ikke etablert et register over nedgravde oljetanker. Det føres ikke tilsyn på området.

Kommune D

Organisering av kommunalt miljøvern

Ansvar for kommunale miljøvernoppgaver er fordelt på flere personer. Den administrative ressursbruken innen miljøvern er redusert de siste årene gjennom nedbemanning. Teknisk etat og landbrukskontor er lagt ned, og oppgavene er delvis overført til et offentlig servicekontor. Kommunen har ingen ingeniørfaglig kompetanse.

Kommunen har ikke hatt gjennomgang av kommunale miljøvernoppgaver etter siste omorganisering. Kommunen har ikke full oversikt over hvilke miljøvernoppgaver som er delegert.

Kommunen opplyser at de følger opp henvendelser fra publikum, men fører ikke av eget tiltak tilsyn med miljøtilstanden i kommunen.

Overføring av nye miljøvernoppgaver krever at kommunen plasserer forvaltningsansvaret. Undersøkelsen viser at kommunen ikke har noen fast praksis for å vurdere administrative og økonomiske konsekvenser ved overføring av nye miljøvernoppgaver.

Opplæring rettet mot kommunen i bruk av miljøvernlovgivingen etterlyses.

Tilsyn fra staten sin side vil ikke føre til høyere prioritering av det kommunale miljøvernet. Kommunen har i dag problemer med å følge opp pålegg fra andre tilsynsmyndigheter.

Kommunen har ingen spesifikke miljømål på de ulike sektorene ut over det som står i kommuneplanen.

Kommunen følger ikke opp handlingsplikten i Miljøinformasjonsloven.

Barnerepresentanten og barn og unges medvirkning

Ordningen med barnerepresentanten fungerer ikke i samsvar med RPR for barn og unge. Oppgavene er lagt til skole- og kultursjef uten at det er kompensert for hans ordinære arbeid. Han får plansaker til høring, men har i praksis lite anledning til å fylle sin rolle som barnerepresentant etter intensjonen i regelverket. Han deltar ikke i møtene i planutvalget. Det foreligger ingen instruks for stillingen, og det er ikke utpekt vararepresentant. Kommunen foretar rutinemessig vurdering av barn og unges interesser i plan- og byggesaker, men har ikke organisert arbeidet med plansaker slik at barn og unge er sikret medvirkning i saker der deres interesser blir berørt.

Kommunen opplyser at barnerepresentant ordningen er lite kjent blant publikum.

Helse- og skolesektoren får arealplansaker til høring, men er ikke aktive i slike saker.

Friluftsliv og strandsonevern

Kommunen har satt i gang et arbeid for å få oversikt over aktuelle friluftsområder som bør sikres. Arbeidet omfatter ikke grønne områder/grønnstruktur nær boliger, skole/barnhage eller nærmiljøene i kommunen.

Kommunen tar opp saker som gjelder allemannsretten og utilbørlige stengsler i strandsonen.

Administrasjonen redegjør for det nasjonale strandsonevernet i alle aktuelle plan- og byggesaker som legges fram for politisk behandling.

Vannforurensning

Utbyggings- og driftsoppgavene innen vann og avløp ble overført til eget vann og avløpsselskap i januar 2003. Det samme gjelder fastsettelse av vann- og avløpsgebyr. Selskapet er et partslag, der kommunen inngår som part på linje med andre abonnenter. Det er ikke avklart om kommunen er ansvarlig for drift og vedlikehold etter § 24 i forurensningsloven.

Kommunen opplyser at de ikke har gjennomført tilsyn med selskapet for å kontrollere at driften er i samsvar med avløpsreglene i forurensningsforskriften.

Kommunen har utarbeidet lokal forskrift for utslipp utenom offentlig avløpsnett, noe som har forenklet saksbehandlingen. Kommunen driver ikke tilsyn med kvaliteten på separate avløpsanlegg, og krever heller ikke inn kontrollgebyr. Ved tømning av slamavskillere registreres kvaliteten på slamavskilleren, og feil på denne blir meldt til offentlig servicekontor.

Forsøpling

Henvendelser fra publikum om ulovlig avfallshåndtering blir fulgt opp, og bilvrak er fjernet for kommunens regning. Saker som gjelder forsøpling fra oppdrettsnæringen oversendes fiskerimyndighetene. Utbygging av tvungen renovasjon og miljøstasjon har redusert den generelle forsøplingen i kommunen. Kommunen er kjent med avfallsfyllinger som burde vært ryddet opp i.

Nedgravde oljetanker

Ansvar for dette feltet ble delegert til kommunen i 1997. Kommunen har ingen oppdatert oversikt over antall og tilstand på nedgravde oljetanker. Ansvar er lagt til brannsjefen, men gjennomføring av forskriftskravene er ikke i gang.

Det føres ikke tilsyn på området.

Kommune E

Kommunalt miljøvern

Miljøvernarbeidet er ikke forankret i overordnede mål i kommunen. Samfunnsdelen i kommuneplanen er under revisjon. Det er delegert mange nye oppgaver på flere forvaltningsområder de senere år, samtidig som kommunens forvaltningskapasitet er svekket.

Kommunen er organisert etter 2-nivå modellen. Kommunens organisasjonsmodell er ressursmessig krevende da den i stor grad forutsetter målstyring med etterfølgende kvalitets- og resultatoppfølging.

Kommunalt miljøvern er i hovedsak lagt til fagansvarlig for kultur og miljøvern. En rekke oppgaver knyttet til forurensning og landbruk utføres av teknisk eller landbruk.

Overføring av nye miljøvernoppgaver krever at kommunen plasserer forvaltningsansvaret. Undersøkelsen viser at kommunen ikke har noen fast praksis for å vurdere administrative og økonomiske konsekvenser ved overføring av nye miljøvernoppgaver.

Kommunen følger opp henvendelser fra publikum, men fører ikke av eget tiltak tilsyn med miljøtilstanden i kommunen.

Kommunens internkontroll omfatter i liten grad ytre miljø.

Delegasjonsreglementet som omhandler miljøvern viser, slik det ble presentert, den enkelte medarbeiders oppgaver.

Kommunen har ikke egen miljøstasjon for mottak og sortering av grovavfall og innlevering av farlig avfall. Dette fører til et økt press på renovasjonsløsninger for hytter og riksveier.

Barnerepresentanten og barn og unges medvirkning

Ordningen med barnerepresentanten fungerer ikke i samsvar med RPR for barn og unge. Oppgavene er lagt til en person utenfor kommunen, ikke til en etatsjef. Det foreligger ingen instruks eller budsjett for stillingen.

Barnerepresentanten har ikke gjennomgått opplæring i plan- og bygningsloven.

Barnerepresentantens rolle synes å være lite kjent. Barnerepresentanten får plansaker til høring, men deltar ikke i planprosessen. Rutinene for innkalling til møter i planutvalget er mangelfulle.

Dispensasjonssaker blir ikke vurdert av barnerepresentanten.

Barn og unges interesser blir ofte ikke synliggjort i kommunens saksframstilling i saker etter plan- og bygningsloven.

Viltforvaltning

Vedtak gjøres av viltnemda. Kommunen deltar i et interkommunalt samarbeid med 10 andre kommuner i hjorteviltforvaltningen. Det samarbeides om driftsplaner, opplæring, informasjon og deltakelse i forskning.

Kommunen har ca. 60 vald, flere av disse omfatter 1 dyr. Det er følgelig et potensiale for sammenslåing og samarbeid. Det er fastsatt en avskytingsmodell, men avskytingen er ikke tilstrekkelig balansert.

Det kommunale viltfondet brukes etter intensjonene.

Kommunen har gjennomført egen viltkartlegging.

Kommunen har tilgang til godkjente ettersøkshunder.

Jakttid for storvilt har vært utvidet uten høring.

Friluftsliv og strandsonevern

Kommunen er medlem av interkommunalt friluftsråd som drifter 6 viktige områder i kommunen.

Revidert arealdel i kommuneplanen har ikke ført til reduksjon i antall dispensasjoner.

Ulovlig snøscooterkjøring og bruk av terrenggående kjøretøy (ATV) i utmark registreres som et økende problem.

Vassdragsforvaltning

Bevisstheten om vassdragsvern og regelverket knyttet til inngrep i verna vassdrag er høy. Kommunen har et godt samarbeid med NVE i inngrepsaker, herunder gjenoppretting av flomskader og i forbygningssaker.

Kommunen følger opp henvendelser fra publikum om enkeltutslipp og fjerning av kantvegitasjon. Kommunen har også tatt initiativ til for å få endret manøvreringen av kraftverk for å bedre forholdene for fisken.

Kommunen har vært aktiv for å få på plass driftsplan etter laks- og innlandsfiskeloven for anadrome vassdrag. Prosessen har tatt lang tid og driftsplanene er ikke ferdig.

Arbeidet med avløpshåndtering og vannforurensning styres ikke etter hovedplan for avløp. Utbyggings- og driftsoppgavene innen vann og avløp utføres av kommunen. Ved tømning av slamavskillere registreres kvaliteten på slamavskilleren. Tilsvarende oppfølging skjer ikke når det gjelder fett, olje- og bensinutskillere.

Landbruksforurensning

Landbruksplanen for kommunen inneholder ikke målbare miljømål knyttet til landbruksforurensning.

Kommunen fører tilsyn med landbruksforurensning på om lag 12 bruk årlig ved 5 % -kontrollen knyttet til tilskuddforvaltningen. Fra og med 2004 kan kommunen avkorte produksjonstillegget dersom miljøkravene ikke følges. Dette har så langt ikke vært gjort. Miljøkravene som sjekkes omfatter både silosaft, gjødsel, melkerom, avfallshåndtering, og oppbevaring av sprøytemidler. Kommunen fører ikke systematisk tilsyn med den alminnelige forurensningssituasjonen som følge av landbruket.

Henvendelser fra publikum om landbruksforurensning blir fulgt opp.

ISBN-10: 82-8060 – 56 - 6
ISBN-13: 978 - 82- 8060 – 056 - 1